

בס"ד. ש"פ תצא, י"א אלול, ה'תשכ"ז

(הנחה בלתי מוגה)

לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו¹, ומביא אדמו"ר מהר"ש (בד"ה זה דשנת תרכ"ז²) כמה פירושים בפסוק זה. פירוש הא', ע"פ מ"ש במדרש³, כשבא חמור לבקש את דינה מיעקב, אמר לו, יודע אני שזקנך אברהם הי' נשיא, ואני ג"כ נשיא, אמר לו, לא נשיא נקרא אלא שור, שנאמר⁴ ואל הבקר רץ אברהם, וכתיב⁵ ורב תבואות בכח שור, ואתה חמור, ואי אפשר לחרוש בשור ובחמור יחדיו. והיינו, שענין השור הוא בבחי' הקדושה, והוא בחי' חסד שבגבורה⁶, וחמור הוא קליפה שמנגדת לבחי' הימין, פסולת החסדים⁷, שלכן רצה שכם בן חמור לידבק בדינה. וענין הלאו דלא תחרוש בשור ובחמור יחדיו היינו להרחיק קליפת החמור שלא תקבל מבחי' הקדושה. ומבאר במאמר, שזהו שאמרו בני יעקב לחמור שימול את עצמו, כי ע"י המילה נעשה העברת הערלה שהיא הקליפה, ולכן יוכל אז לידבק בבחי' החסדים. ובהמשך המאמר⁸ מבאר, שבני יעקב רימו אותו (כידוע⁹ שבירור הקליפה הוא ע"י מרמה כו'), שהבטיחו לו על עצם הענין, רק שהטילו תנאי בדבר שימול את עצמו, והוא לא ידע שכאשר ימול את עצמו, הנה ע"י העברת הערלה נפרדת הקליפה מעל הקדושה, ולא ידבק בדינה. ופירוש הב', ששור וחמור הם ב' קליפות¹⁰, והיינו, שגם שור הוא בקליפות (דכשם שבקדושה יש בחי' שור, פני שור מהשמאל¹¹, כמו"כ בלעו"ז יש בחי' שור), גבורה דקליפה, וחמור הוא בחי' חסד דקליפה (כנ"ל), שהם הלעו"ז לבחי' אהבה ויראה שמצד בחי' חו"ג דקדושה. והציווי לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו היינו שלא יהי' יחוד ב' קליפות אלו, כי ע"י יחוד ב' קליפות אלו נפיק כלבא מבינייהו¹², שהוא עמלק¹², שנצטוונו להחריםו כו' (כמ"ש בסוף

(8) סה"מ שם ע' תג.

(9) ראה פירוש המלות לאדה"א כב, ג"ד. תו"ח ס"פ תולדות. אוה"ת מטות ע' א'שמג. סה"מ תרל"ג ח"א ס"ע מד ואילך. תרס"ח ע' נו ואילך.

(10) ראה גם אוה"ת נ"ך ח"ב ע' תשנח.

(11) יחזקאל א, יו"ד.

(12) זח"ב סה, א.

(1) תצא כב, יו"ד.

(2) סה"מ תרכ"ז ע' שצח ואילך.

(3) תנחומא וישלח ז — הובא בילקוט ראובני קטן ערך נשיאות.

(4) וירא יח, ז.

(5) משלי יד, ד.

(6) מאו"א ש, יט.

(7) ראה מאו"א ח, פח.

פרשתנו¹³). וזהו גם שאותיות האמצעיים דחמור, שהם מ"ו, ואות האמצעי שבשור, שהוא ו', עולים מספר נ"ב, כמספר כלב¹⁴. והר"ת של חמור שור כלב הוא חשך¹⁵, היפך האור, שמורה על הקליפות. ומבאר במאמר¹⁶, שלפי שקודם המילה ילד אברהם את ישמעאל, שהוא בחי' קליפת החמור, לכן אמרו בני יעקב לחמור ולשכם בנו שימולו את עצמם ועי"ז יבררו את קליפת החמור. וזהו שאמרו בני יעקב שאי אפשר לחרוש בשור ובחמור יחדיו, אך בזאת נאות לכם אם תהיו נימולים כמונו, כי, ע"י העברת הערלה מעבירים מעליהם קליפת החמור.

ב) וביאור הענין בעבודת האדם, דהנה אמרו רז"ל בגמרא¹⁷ מימי לא קראתי לשורי שורי אלא לשורי שדי, ופירש רש"י שהוא עיקר של שדה, דכתיב⁵ ורב תבואות בכח שור. והענין בזה, דשור קאי על נפש הבהמית, ששרשו מבחי' פני שור מהשמאל, ונקרא שדה, לפי שבו נזרע נפש האלקית, שהוא כמשל הגרעין שזורעין בשדה (וכידוע¹⁸ בפירוש הכתוב¹⁹ הבאים ישרש יעקב יציץ ופרח ישראל). אך כדי שתוכל להיות הזריעה והצמיחה, צ"ל תחילה החרישה (שזוהי עיקר עבודת השור בשדה) בנה"ב, שזהו ע"ד מארוז"ל²⁰ לעולם ירגיז אדם יצ"ט על יצה"ר, וזהו שהחרישה היא ע"י שור, בחי' פני שור מהשמאל, שמשם נמשך שמאל דוחה²¹, להשפיל את עצמו כו', כמ"ש²² שמאלו תחת לראשי, שזהו בדוגמת החרישה, שענינה לשבר את קושי הארץ לחלקים קטנים, וכמו"כ צריך לשבר תחלה את גופו ונפשו הבהמית, שזהו ענין השדה כנ"ל. ונוסף לזה, ישנו גם ענין השדה כפי שקאי על נפש האלקית²³ (וכידוע שכנס"י נקראת בשם ארץ חפץ²⁴), שגם בה צריך לפעול ענין הביטול כו'. וכל זה הוא בחי' שור, ששייך לכללות ענין העבודה בקדושה כו'. אבל בחי' חמור מורה על הקליפה, שהרי חמור הוא בהמה טמאה (ולא כמו שור שהוא בהמה טהורה), והוא בטבע הקרירות, כמארוז"ל²⁵ חמרא אפילו

13 כה, יט.

14 הגהות מהרח"ו ומקדש מלך לזח"ב

21 ראה סוטה מז, א.

22 שה"ש ב, ו.

85.

23 ראה בארוכה סה"מ תרכ"ז שם (ס"ע

תא ואילך). וראה גם אוה"ת נ"ך ח"א ע' תקצט.

15 מקדש מלך שם. מאו"א ח, סא.

16 סה"מ שם ע' תד.

24 מלאכי ג, יב. וראה כתר שם טוב

בהוספות סימן נו. וש"נ.

17 שבת קיח, ב.

25 שבת נג, א. וראה לקו"ת דרושים

לשמע"צ פז, ג.

18 ראה תו"א שמות נג, ג ואילך.

19 ישע"י כז, ו.

20 ברכות ה, א.

בתקופת תמוז קרירא ל'י' (ולא כמו שור שיש בו תוקף החיות כו'), וקרירות היא היפך הקדושה שענינה חיות²⁶. וכל זה הוא לפי פירוש הא', שענין הלאו דלא תחרוש בשור ובחמור יחדיו הוא להרחיק קליפת החמור שלא תקבל מבחי' הקדושה, והיינו, שבחי' שור שייך לכללות ענין העבודה בקדושה, ועד שעיי"ז נעשה גם הבירור והזיכוך דקליפת החמור כו'.

ולפי פירוש הב', שהציווי לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו הוא שלא יהי' יחוד ב' הקליפות דשור וחמור, חו"ג דקליפה, הנה גם שור מורה על הקליפה, והוא בחי' שור המועד שמתרחקין ממנו כמלא עיניו²⁷, להיותו שור נגח שכוונתו להזיק, ואין הנאה להזיקו²⁸, והיינו, שאינו עושה זאת לתיאבון, אלא הוא מזיק בעצם מהותו כו'. ולהעיר, שענין זה אינו שייך לטבע של איש הישראלי מצד עצמו, אלא שאעפ"כ יכול להיות שירגיל את עצמו ח"ו בענין זה, ועד שנעשה בבחי' שור מועד, ולכן צריכים לפעול בו בירור וזיכוך כו'. וזהו גם השייכות לעמלק, הכלב שיוצא מיחוד ב' הקליפות דשור וחמור, חו"ג דקליפה (כנ"ל), שגם בקליפת עמלק ישנם ב' ענינים אלו, כי, אף שענינו של עמלק הוא אשר קרן²⁹, ענין הקרירות³⁰, הרי פעולתו של עמלק לפעול זאת (עיי"ז שמכל האומות שהיו יראים להלחם בישראל הי' הוא זה שבא להלחם בישראל³¹), היא מצד תוקף החיות שלא להתפעל כו', שזהו"ע של חמימות כו'.

וזהו ענינו של אברהם שנקרא שור (כנ"ל), שלא זו בלבד שעל ידו נעשית העבודה דבחי' שור דקדושה, אלא עוד זאת, שעל ידו נעשה גם הבירור דבחי' שור דקליפה, ועד להבירור דבחי' חמור דקליפה, ועד שמתהפך להיות בבחי' ישכר חמור גרם גו'³². וענין זה נעשה ע"י המילה. וזהו שאברהם קודם המילה הי' שמו אברם, שעולה רמ"ג, כמנין גרם, וע"י המילה שהוסיפו לו ה', עולה רמ"ח³³, כמנין חמר בלא וא"ו. וזהו גם מה שאמר יעקב ויהי לי שור וחמור³⁴, כי נולד מהול³⁵, ולכן בירר ב' קליפות אלו.

26) ראה גם לקו"ד ח"ד תשפט, סע"ב תש"ט ע' 65. ובכ"מ. ואילך.
27) ברכות לג, א.
28) ב"ק ג, סע"ב ואילך.
29) פרשתנו כה, יח.
30) פרש"י שם. סה"מ עטר"ת ע' רצד.
31) פרש"י שם. תש"ט ע' 65. ובכ"מ.
32) ויחי מט, יד.
33) ראה נדרים לב, ב.
34) וישלח לב, ה.
35) תנחומא בראשית ה.

(ד) ויש לקשר כהנ"ל עם ענינו של חודש אלול. דהנה, נת"ל (ס"ב) שענין החרישה הוא ע"י שור, בחי' פני שור מהשמאל, שמשם נמשך שמאל דוחה, להשפיל את עצמו כו', כמ"ש שמאלו תחת לראשי. וידוע שבר"ה מתחיל בחי' שמאלו תחת לראשי, כי, מר"ה עד יוה"כ הוא בחי' שמאלו, שאז נמשך ומתגלה מלמעלה בחי' יראה כו'³⁶, ושייך גם לחודש אלול, כמרומוזו בתיבת לראשי, שאות ל' הוא ל' יום דאלול, וראשי הוא ר"ה. וגם בפסוק השני³⁷ שבו נאמר שמאלו תחת ראשי (ללא ל'), דהיינו, ראש יו"ד, שראש הוא ר"ה והיו"ד הוא עשי"ת, הרי ההמשכה מלמעלה (דודי לי) בר"ה ועשי"ת, נעשית ע"י העבודה מלמטה למעלה (אני לדודי) בחודש אלול, שלכן גם דודי לי נכלל בר"ת דאלול³⁸, וס"ת דאני לדודי ודודי לי, ד' יו"דין, הם הארבעים יום שמר"ח אלול עד יוהכ"פ³⁸. ועוד זאת, שגם ענין המילה (שעל ידה מבררים ב' הקליפות דשור וחמור) קשור לחודש אלול, שהרי א' מהר"ת הנרמזים באלול הוא מ"ש³⁹ ומל הוי' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך⁴⁰, ענין המילה, ובזה גופא, לא רק הסרת הערלה הגסה (שעז"ני⁴¹ ומלתם את ערלת לבבכם, אתם בעצמכם, שהו"ע התשובה⁴²), אלא גם הסרת הקליפה הדקה (שעז"נ ומל הוי' אלקיך את לבבך, כיון שזהו דבר הקשה על האדם)⁴³. וכללות ענין המילה שבחודש אלול הוא הגילוי (מל לשון התגלות⁴⁴) ונתינת כח מלמעלה (ע"ד מ"ש בהתחלת פרשתנו כי תצא למלחמה גו' ונתנו הוי' אלקיך בידך גו', שזהו"ע של נתינת כח מלמעלה) על כללות העבודה דחודש אלול באופן דאני לדודי, שע"ז נעשה דודי לי בר"ה ויוהכ"פ, שבזה נכללים גם כל ההמשכות על כל השנה כולה, ועד להמשכה בגשמיות, בבני חיי ומזוני כו'⁴⁵.



(40) בעל הטורים עה"פ. אבודרהם וב"ח שם.
 (41) פ' ראה יו"ד, טז.
 (42) תו"א לך לך יג, ב.
 (43) ראה תניא אגה"ק ס"ד.
 (44) תו"א שם יב, ב.
 (45) חסר הסיום (המור"ל).

(36) לקו"ת פ' ראה לב, א.
 (37) שה"ש ח, ג.
 (38) אבודרהם סדר תפלת ר"ה ופירושה
 פ"א. ראשית חכמה שער התשובה פ"ד (ד"ה
 עוד יש). ב"ח או"ח סתקפ"א (ד"ה והעבירו).
 (39) נצבים ל, ו.